

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ
СТЕФАНИКА**

Факультет/інститут економічний

Кафедра обліку і оподаткування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Контролінг

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Облік і оподаткування

Спеціальність 071 Облік і оподаткування

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Затверджено на засіданні кафедри обліку і оподаткування,
Протокол № 8 від 2 грудня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Контролінг
Викладач (-і)	Матковський П.Є., д.е.н., професор кафедри обліку і оподаткування
Контактний телефон викладача	+38(050)1358218
Е-mail викладача	petro.matkovskyi@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний та заочний
Обсяг дисципліни	3 кредитів ECTS, 90 год
Формат дисципліни	Очний та заочний
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/developer/course/view/
Консультації	Очні консультації: згідно розкладу консультацій: https://koia.pnu.edu.ua/hrafik-provedennia-konsultatsij/
2. Анотація до курсу	
<p>Поява такої дисципліни викликана переосмисленням ролі та значення менеджменту в сучасному бізнесі. Якщо до цього часу управління пов'язувалося, в основному, з вирішенням поточних справ на підприємстві, то в умовах загострення конкурентної боротьби і нестабільності зовнішнього та внутрішнього середовища, в якому функціонує підприємство і доводиться працювати менеджерам, управління пов'язується з успішністю діяльності його та забезпеченням тривалого існування.</p> <p>Лише комплексний характер спостереження за всіма блоками господарської і фінансової діяльності може забезпечити інформацію про становище підприємства і тенденції, що сприяють зміцненню або послабленню позиції підприємства на ринку.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p><i>Мета:</i> Засвоєння студентами знань з теорії і практики ведення контролінгу на підприємствах різних форм власності.</p> <p><i>До основних цілей курсу</i> можна віднести розуміння студентів з теоретичних основ сутності контролінгу як економічної дисципліни та прикладних засад побудови контролінгу на підприємствах України.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p><i>Компетентності:</i></p> <p>Вміти збирати та аналізувати фінансові й облікові дані підприємства. Планувати, контролювати бюджети та ефективність витрат. Приймати управлінські рішення на основі цифр, фактів та аналізу. Використовувати комп'ютерні програми та методи контролінгу для управління підприємством.</p> <p><i>Програмні результати навчання:</i></p> <p>Розуміти, що таке контролінг і як він допомагає управляти підприємством. Вміти класифікувати витрати та оцінювати їхню ефективність. Робити бюджети та контролювати їх виконання. Аналізувати фінансову стабільність, рентабельність і ліквідність підприємства. Приймати обґрунтовані рішення щодо запасів, ціни, ресурсів та стратегічного розвитку.</p>	

5. Організація навчання			
Обсяг курсу – 90 год.			
Вид заняття	Загальна кількість годин		
	Денна форма здобуття освіти	Заочна форма здобуття освіти	
лекції	16	6	
практичні	14	4	
самостійна робота	60	80	
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Статус дисципліни
VII	071 Облік і оподаткування	четвертий	вибіркова
Тематика навчальної дисципліни			
Тема, план	Кількість годин (денна форма навчання/заочна форма навчання)		
	лекція	практичне заняття	самостій на робота студента
ТЕМА 1. КОНТРОЛІНГ ЯК НАУКА 1. Сутність, принципи та сфера застосування контролінгу. 2. Цілі, функції та основні завдання контролінгу. 3. Предмет контролінгу та його основні об'єкти на промисловому підприємстві. 4. Методологія контролінгу.	2/-	1/-	5/10
ТЕМА 2. ВИТРАТИ ЯК ГОЛОВНИЙ ОБ'ЄКТ УПРАВЛІННЯ В СИСТЕМІ КОНТРОЛІНГУ 1. Поняття витрат. 2. Мета і напрями класифікації витрат. 3. Моделі поведінки витрат. 4. Побудова та визначення функції витрат.	2/2	1/-	5/10
ТЕМА 3. ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОБ'ЄКТ КОНТРОЛІНГУ 1. Зміст, мета, завдання та функції контролінгу фінансового стану. 2. Методи здійснення контролінгу фінансового стану. 3. Інформаційна база контролінгу фінансового стану. 4. Рентабельність реалізованої продукції, капіталу (активів), власного капіталу, виробничих фондів. 5. Контролінг собівартості продукції. Контролінг складу і джерел утворення майна підприємства. 6. Контролінг фінансової стійкості підприємства. 7. Контролінг ліквідності балансу.	2/2	2/2	5/10

<p>ТЕМА 4. БЮДЖЕТУВАННЯ ТА КОНТРОЛЬ ЯК ІНСТРУМЕНТИ КОНТРОЛІНГУ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність бюджетування та його організація. 2. Складання та взаємоузгодження бюджетів. 3. Контроль виконання бюджетів і аналіз відхилень. 	2/-	2/-	5/10
<p>ТЕМА 5. КОНТРОЛІНГ У СИСТЕМІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Процес прийняття рішення і релевантність інформації. 2. Аналіз варіантів альтернативних рішень. 3. Оптимальне використання ресурсів за умов обмежень. 4. Рішення стосовно запасів. 5. Рішення стосовно ціноутворення. 6. Модель прийняття рішення за умов невизначеності. 	2/2	2/2	10/10
<p>ТЕМА 6. ОПЕРАТИВНИЙ КОНТРОЛІНГ ТА МЕТОДИКА ЙОГО ПРОВЕДЕННЯ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст та завдання оперативного контролінгу. 2. Методи оперативного контролінгу. 3. Аналіз “вузьких місць” на підприємстві. 4. Аналіз величин в точці беззбитковості. 5. Модель “витрати-обсяг-прибуток”. 6. ABC-аналіз; аналіз і оптимізація об’єктів замовлень. 	2/-	2/-	10/10
<p>ТЕМА 7. СТРАТЕГІЧНИЙ КОНТРОЛІНГ НА ПІДПРИЄМСТВІ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст, завдання та інструменти стратегічного контролінгу. 2. Аналіз конкурентного середовища. 3. Аналіз прийняття рішення в моделі «власне виробництво-постачання ззовні». 4. Аналіз сильних і слабких сторін підприємства. 5. Крива досвіду. 6. Портфельний аналіз.. 7. Крива життєвого циклу продукту. 	2/-	2/1	10/10
<p>ТЕМА 8. СТАЛІЙ РОЗВИТОК КОНТРОЛІНГУ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Крива досвіду. 2. Портфельний аналіз. 3. Аналіз потенціалу. 4. Крива життєвого циклу продукту. 5. Стратегічні розриви. 6. Розробка сценаріїв. 	2/-	2/-	10/10
Разом	16/10	14/8	60/80

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни

Система оцінювання знань здобувачів освіти з навчальної дисципліни включає поточний та семестровий контроль знань. Поточний контроль здійснюється під час проведення аудиторних занять і має на меті перевірку знань здобувачів з окремих тем навчальної дисципліни та рівня їх підготовленості (усні відповіді, доповіді, дискусії, розв'язування практичних ситуацій (задач), тестування, контрольна робота).

Всі форми поточного контролю представлені для студентів у системі дистанційного навчання : <https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/3604>

Оцінки отримані здобувачами, виставляються в електронні академічні журнали в 100 бальній шкалі.

Накопичення балів студентом під час вивчення дисципліни проводиться у такому співвідношенні:

– поточне оцінювання – 90 балів; – самостійна робота 10 балів.

Семестровий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка (у стобальній шкалі) з навчальної дисципліни визначається наростаючим підсумком як сума оцінок за поточне оцінювання та самостійну роботу відповідно до їх розподілу у електронному журналі. Підсумкова залікова оцінка виставляється на останньому практичному занятті.

До залікової відомості виставляється підсумкова оцінка за стобальною шкалою та шкалою ECTS: Зараховано «відмінно» (90-100 балів); (за шкалою ECTS – A) – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв'язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв'язки; володіє науковими термінами;

Зараховано «добре» (70-89 балів); (за шкалою ECTS: 80-89 – B; 70- 79 – C) – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв'язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді;

Зараховано «задовільно» (50-69 балів); (за шкалою ECTS: 60-69 – D; 50-59 – E) – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв'язання задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв'язки;

Незараховано «незадовільно» (менше 50 балів); (за шкалою ECTS: 26-49 – FX; 1-25 – F) – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.

Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Також за рішенням кафедри обліку і оподаткування здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали (див. Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, URL: <https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf>

Вимоги до письмових робіт	Студенти виконують проміжні і одну комплексну контрольну роботу. Головна мета – перевірка ступеня засвоєння теоретичних положень курсу (студенти заочної форми навчання виконують контрольну роботу у формі домашньої контрольної роботи та захищають під час останнього практичного заняття). У разі відсутності здобувача при написанні контрольної роботи йому надається можливість виконати цей вид роботи в межах індивідуально-консультативної роботи з викладачем або в межах визначеного викладачем відповідного практичного заняття.
Практичні заняття	Практичні заняття проводяться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою практичні заняття є ланцюжком, який пов'язує теоретичне навчання і практичну сторону з дисципліни, а також передбачає попередній контроль знань студентів. Під час практичних занять студент отримує оцінки за результатами усних відповідей, доповідей, дискусій, розв'язування практичних ситуацій (задач), тестування тощо. Оцінки за практичні заняття враховуються при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни.
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувач освіти вважається допущеним до семестрового контролю з навчальної дисципліни, якщо він виконав усі види робіт по темах, передбачених силабусом.
Самостійна робота	Загальний обсяг годин самостійної роботи, що відводиться на вивчення дисципліни складає 60 год. – для студентів денної форми навчання та 80 год. – для заочної форми навчання. Студентам пропонується виконання завдань, що розміщені у Системі дистанційного навчання Карпатського національного університету імені Василя Стефаника URL: https://d-learn.pnu.edu.ua/). Навчальний матеріал дисципліни, передбачений для засвоєння здобувачем вищої освіти у процесі самостійної роботи, вноситься на підсумковий контроль разом з навчальним матеріалом, що вивчався при проведенні аудиторних навчальних занять. Оцінювання самостійної роботи проводиться за окремим розкладом під час тижнів контролю за самостійною роботою. Оцінки, отримані здобувачами вищої освіти вносяться до журналу занять навчальної групи та враховуються при визначенні підсумкової оцінки (рейтингу) з навчальної дисципліни.
Методи навчання	Наочні методи навчання - ґрунтуються на візуальному сприйнятті інформації для полегшення вивчення навчального матеріалу (використання ілюстрацій, графіків, схем, мультимедійних матеріалів (презентації, відео). Інтерактивні методи навчання - ґрунтуються на принципі зворотного зв'язку, коли здобувач освіти отримує відповіді, зауваження та поради щодо певної проблематики від викладача чи одногрупників; коли здобувачі освіти взаємодіють між собою, а викладач виступає координатором та наставником, а також стежить за дотриманням навчальних та етичних норм (відповіді на запитання та опитування думок здобувачів освіти, кейс-стаді тощо). Практичні методи навчання - передбачають виконання задач та вправ, які спрямовані на розвиток навичок і практичного застосування знань. Інноваційні методи навчання - поєднують інтерактивні та комп'ютерні технології.

	<p>Методи дистанційного навчання - ґрунтуються на використанні інформаційних технологій, в т.ч. університетської системи дистанційного навчання (https://d-learn.pnu.edu.ua), платформ для організації відеоконференцій: ZoomVideoCommunications.</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Форма контролю: залік.</p>
<p style="text-align: center;">7. Політика курсу</p> <p><i>Письмові роботи:</i> студент повинен самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).</p> <p>Студент опрацьовує питання, що призначені для самостійного вивчення і для контролю проходить тестування в системі дистанційного навчання у визначений для контролю самостійної роботи період згідно графіку навчального процесу.</p> <p>Академічну заборгованість студент здає відповідно до графіку ліквідації академзаборгованості за встановленими в університеті правилами.</p> <p>Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/. Списування під час контрольних робіт та екзамену заборонені. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише для виконання он-лайн тестування. Для обчислень можна використовувати калькулятор.</p> <p>Вживати їжу та напої під час занять в аудиторії забороняється (крім води або за медичними показаннями).</p> <p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в дистанційному форматі відповідно до встановлених університетом правил.</p> <p>Пропуски занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях, при цьому оцінка не ставиться, а "нб" округляється.</p> <p>Індивідуальні завдання виконуються відповідно до затверджених кафедрою вимогах.</p>	
<p>Політика щодо дедайлнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (на 20% менше). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, довідка від лікаря з зазначенням періоду хвороби).</p> <p>У студентів є можливість отримати додаткові бали до підсумкової оцінки (3 або 5 балів, залежно від складності курсу), пройшовши онлайн курс на навчальних платформах Prometheus, Coursera (чи інших рекомендованих кафедрою обліку і оподаткування: https://koia.pnu.edu.ua/platformy-dlia-neformalnoi-osvity/). Слід враховувати, що приймаються сертифікати, які розширюють знання з дисципліни "Контролінг". Попередньо студент повинен погодити коректність обраного курсу (написавши лист на електронну адресу petro.matkovskiy@cnu.edu.ua)</p> <p>При використанні технологій штучного інтелекту студенти повинні дотримуватись «Рекомендацій щодо відповідального впровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах вищої освіти» (URL: https://surl.li/zntjkk).</p>	
<p style="text-align: center;">8. Рекомендована література</p>	
<p>1. Каміл (Купрієнко) А.В. Показники облікового забезпечення контролінгу в умовах формування інтегрованої звітності. Облік і фінанси. 2020. №. 1(87). С. 45-51.</p> <p>2. Лігоненко Л.О., О.А. Вержбицький. Контролінг у торгівлі: монографія. Київ, 2023. 268 с.</p>	

3. Бабяк Н.Д. Контролінг у забезпеченні ефективного управління робочим капіталом. Інноваційний розвиток корпоративних фінансів. Тенденції та перспективи: монографія. Київ, 2020. С. 65-76 URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/Financial_economical_department/kkorp%20fin/Monograph_corfin_.pdf (дата звернення: 15.02.2021).
4. Письмаченко Л. М. Контролінг в органах державної влади й органах місцевого самоврядування: навчальний посібник. Київ, 2022. с. 81.
5. Костирко Р. О. Інтегрована звітність - інструмент соціально відповідального бізнесу. Часопис економічних реформ. 2024. № 1(13). С. 49-54.
6. Матковський П.Є., Сас Л.С., Шеленко Д.І. Розроблення облікової та інформаційної платформи для консалтингу діяльності суб'єктів господарювання аграрного сектору економіки у системі контролінгу. Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» 2021. №20. С. 56-60. <https://doi.org/10.20535/2307-5651.20.2021.252842>
7. Matkovskiy P., Kornukh O., Cherep O., Dashko I., Rozhenko O., Cherep A. Strengthening economic security of enterprise on the basis of investing in staff management system. Academy of Strategic Management Journal Volume 21, Special Issue 4, 2022., Pp. 1-10.
8. Матковський П.Є., Сас Л.С., Левандівський О.Т. Диджиталізація логістики агропродукції між власником-господарем землі та споживачем у системі контролінгу. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2022. №1 (34). С. 27-30. <https://doi.org/10.32782/easterneurope.34-5>
9. Матковський П.Є., Олійник Р.З., Луцак М.І. Соціально-економічна сутність кооперації, її роль в інвестиційно-аналітичних процесах контролінгу територіальних громад. Економіка та суспільство. 2024. Вип. 59. С. 56-67. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-148>
10. Фінансовий облік: навчальний посібник : [для студентів економічних спеціальностей закладів вищої освіти] / за ред. І. Ф. Баланюка, Н. І. Пилипів, Т. М. Гнатюка та колективу авторів. Електронне видання. Івано-Франківськ : Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2025. URL: <http://lib.pnu.edu.ua>.
11. Роль контролінгу в маркетинговій діяльності промислових підприємств. URL: https://economy.kpi.ua/files/files/52_kpi_2009.pdf
12. Concepts of Management Control, Controllership, and Ratios. URL: <https://www.springer.com/gp/book/9783642645464>
13. Introduction to Theory of Control in Organizations URL: https://www.researchgate.net/publication/273142860_Introduction_to_Theory_of_Control_in_Organizations.
14. Дем'яненко Т.І. Необхідність впровадження системи контролінгу на підприємствах України. № 2(81) (2022): Вісник Херсонського національного технічного університету. URL: https://journals.kntu.kherson.ua/index.php/visnyk_kntu/article/view/60/55.
15. Дядик Т.В., Даниленко В.І., Боровик Т.В. Міжнародна практика забезпечення конкурентоспроможності аграрного сектору економіки. Теорія та практика управління суб'єктами підприємництва: колект. моногр. За заг. ред. Т.В. Гринько. Дніпро: Видавець Біла К.О. 2020. С. 305-314. URL: http://confcontact.com/2020-kolektyvnamonographiya/kolektyvna_monographiya_2020__maket.pdf#page=30

Викладач

Матковський П.Є.